

סבב שיחות חברים – מרץ 2021 – קובץ מרכז

28-2-2021

מנחים: רפא ורוני

משתתפים: חיים, אניקה, תמר ש, אריאלה ס, ציון, תרצה, נחמיה.

- יש מגמה בקיבוצים של תנועה לכיוון התחדשות, גם המוסדות בתנועה פחות מדברים את השפה הזאת, גם הבנקים לא יודעים להקל אותנו... מעדיף בצורה מסודרת ולא להיגרר לכך אלא ממקום של כוח. נלמד מקיבוצים אחרים. יתרונות וחסרונות... לגבי עבודה, אין לי בעיה, מי שרוצה לעבוד אחלה, מי שלא שיבין שלא יקבל את הכסף... לתת לעגלה להתקדם.
- יש ערבות הדדית גם בתחום של בריאות, הרבה קיבוצים לא הפריטו את הבריאות. אם נדע להמשך בחום האנושי ובידיות הרבה, זה חשוב. צריך לעשות את השינוי, אבל בהדרגה, לא להיות מנוכרים אחד לשני. במקום של ממלאת תפקיד לא נכון ולא נעים שאני אאשר לאנשים מבוגרים את עניין הבריאות.... לבדוק מודלים שונים.
- גם בנושא מרפאות שיניים יש בקיבוצים שפה אחרת...
- יש מודל שמי שמגיע למשכורת מסוימת נותן את הפער לקופה המשותפת.
- אולי להגדיל את המס, לא להגביל משכורת, פערים לא מפריעים... לדאוג לרשת ביטחון מהמיסים של כולנו...
- לאפשר למשפחות לבחור מי ייפרנס...
- אמרו שמעט אנשים משמשים ברשת ביטחון. גם המילה 'תקציב' כבר לא תהיה שייכת.
- בגדול כל אחד מקבל את מה שהוא צריך. אנשים סביב גיל הפנסיה לא ייטיב, בעיה להיות במקום פטרוני למשל ועדת בריאות זה לא פשוט.
- גם בתחום הבריאות הצרכים של בן אדם קשור לכך האם זה עולה כסף או לא... הלחמניות 50% ירדו בעקבות ההפרטה מזון, גם בבריאות זה יקרה, יש מקום להשתתפות. יש נתק מוחלט בין כל צרכינו לבין כל המחיר.
- ילדי לביא לא בהכרח עולים על ילדים אחרים... יש יתרונות ליישובים מסביב... צריך לבדוק איך פותרים את הבעיה הרפואית... וגם חינוך צריך לדעת לפתור.
- לגבי שינוי אני חושב שזה מתבקש, אנחנו בדרך לשם, צריכים להיעשות בחשיבה מאוד לפי צרכים וגילאים וללמוד מקיבוצים מסביב. לשנות בזהירות.
- המעטפת של הקיבוץ מאפשרת לשמור על פרויקטים.. המכסה תמשיך לתרום אבל אנשים ישלמו. אנשים אחרים לא מרגישה... לא חושבת שצריכים להגיע עכשיו לקצה של הסקאלה מבחינה שיתופית... יש המון חרדה של חלק נכבד מהציבור... לא במהפכות גדולות. בצעדים מדודים... ערבות הדדית צריכה להישאר...
- צריך להביא מודלים ומפרטים... כולל דוגמאות... היום זה ערטילאי... אחריות על מציאת עבודה היא על החבר, הקיבוץ יעזור לו. אם באמת יעבוד קשה, הקיבוץ יעזור, זאת ערבות הדדית... יש לי פחד של טרפוד של מהלך ביחד על ידי משפחות שחוששות ששינוי כללי המשחק יגרמו להם להיות במקום נמוך יותר... קבוצה לא קטנה... צריך לגבש רשימת צרכים שמאפיינת כל גיל, לא לטאטא.. פתוחים לשמוע את כל הבעיות... כל גיל ומאפייניו. אני מופתע מכך שקבוצת גיל צעירים לא מגיעים...

- הצעירים יגיעו רק בשלב ההצבעות...
- זה מפחיד את כל קבוצות הגיל... יהיה צורך לעשות להרגיע...
- ארגון פעמונים.... יכולה לעזור. אבל נצטרך לעזור לאנשים להסתדר....
- גם בקיבוצים אין חברים עניים... בתחילת הדרך היה משבר גדול....
- בשיטה של היום מבוססת על החלטות משותפות, פחות בא לידי ביטוי העדפה של כל אחד ואחד...משפחה משלמת לחברים שלא בהכרח רוצה... מישור הפרקטיות ללמוד מקיבוצים אחרים ולשמוע גם מה לא מוצלח ולפלח קבוצות אוכלוסייה ולהבין עם מה צריך להתמודד. כל דבר לנתח... האם עשייה ציונית חשובה לנו... קבוצה ציונית על חשבוננו....
- חייבים להשאיר את השאלה מה הערך המוסף שלנו כקהילה... לארכיון יש מקום חשוב. יש לעודד דברים שאפשר לעשות... גם על הרוח...
- עניין האי שוויון יגיע... ועדות ילכו וימעטו... אנשים פחות ירצו...
- אולי הקהילה תשלם לחברים בוועדות...
- באתי לשמוע...
- אני מבינה שאיפה שהייתי כבר לא ראלי, המציאות נמצאת. צריכים יותר להקשיב לקולות... הקשר הרב דורי מאוד חזק, מבחינה חינוכית חשוב מאוד, הרבה התייחסות לרווחה מאוד חשוב, ולא בטוחה שזה יהדק את החגורה.
- יש גם קולות שאומרים שחדר אוכל צריך להילחם על עצמו...יש יזמיות בעקבות ההפרטות השונות...
- יש יתרון שלנו בנושא השיכון... יש קידמה מול קיבוציים אחרים. מנגנוני העבודה כבר פחות עובדים אבל לא לפתוח את הסכר בבת אחת... בתפיסה הקהילתית יש דבר שהוא שלי ואני צריך לתקן לא כמו בעיר... את זה אני רוצה להמשיך....תחושת שותפות...
- איך משמרים את נושא האחריות....

משתתפים: רמי ודנה גולדנברג, מנחם עמירם, מרדכי ועירית גילה, רב מאיר וזיוה רובינשטיין, אמיתי אוברמן, מוריס הינדן, רחל מעגן, אתי בילסקי, נילי אוברמן, אריאלה רבהון.

- לגבי סעיף א' באורח חיים שיתופי, חשוב לשמר את התרבות המשותפת
- מבקש להציג את דעתי על בדיקת אורחות חייו, לא בסדר של דף השאלות - בחירה בהמשך השיתופיות אינה דריכה במקום. לבעיות הקיימות אצלנו שמובילות רבים להעדפה של קיבוץ מתחדש יש מענה בקיבוץ השיתופי. בגלל אי שביעות הרצון מכמה דברים שניתנים לשינוי אין הצדקה לביטול של השיתופיות. תיאר כמה דוגמאות לזה.
- המשך בשכר הדיפרנציאלי מעוות את הערך האמיתי של עבודה בעיקר בהקשר אנושי, החברתי, וקהילתי. השוואה בין טכנאי בתחום היי-טק למורה. וכן בין עובד מצטיין בענף רווחי למנהל ענף שמפסיד. חברה ראויה מעריכה כל מאמץ באופן שווה. בחברה חופשית רק לעשירים יש באמת חופש אישי לרוב הציבור בגלל אילוצי פרנסה דוחקים אין למעשה חופש אישי. חברה שיתופית יכולה להרשות לעצמה להשקיע נכון בהון האנושי באופן שיגביר את המימוש העצמי של הפרטים מצד אחד ואת התמורה הכלכלית המשותפת מצד שני. ניתן בקיבוץ השיתופי ללכת במידה רבה מאד לקראת צורכי ורצונות הפרט. ככלל לאנשים משכילים העניין המקצועי חשוב יותר מגובה השכר. לסיכום, צריך לעצור את רכבת המעבר לקיבוץ מתחדש.
- יש התנהלות לא תקינה בהפרדה הנוכחית בין קהילה לעסקים. ההכנסות מניהול כספי הפיקדונות של החברים בשוק ההון נשארים במערכת העסקית ולא עוברות, כפי שהיה צריך להיות, לקהילה למטרות חברתיות משותפות. כמו-כן חסרה שקיפות בתחום הזה.
- הקבוצה שיושבת כאן משקפת את מגמת הדמוגרפיה של קהילת לביא – כמעט כולנו מזדקנים. אנחנו באנו לקיבוץ בגלל הרעיונות והאידיאלים, אבל במציאות היום מסתבר שזו אוטופיה. הצעירים נושרים מהקיבוץ דווקא כדי לצאת לחופש (למרות שזה אולי רק דימוי לחופש ולא חופש אמיתי). האידיאלים השיתופיים כבר לא ממש רלבנטיים לקבוצה המזדקנת שנותרה בקיבוץ.
- כולנו מגיעים לתהליך עם הרבה צפיות וגם הרבה דאגות. חשוב שישמעו הקולות של כל החברים. שאלת השכר הדיפרנציאלי או העדרו אינה המרכיב העיקרי בשותפות. יש הרבה מישורים חברתיים שבהם השותפות באה לביטוי. בשונה מהתמונה שהוצגה על התיגמול שחברה שיתופית יכולה לתת לחבריה בהשכלה רחבה ובתפקידים מעניינים ומספקים, בלביא לאורך השנים לרבים לא היה עניין לצאת ללימודים וקיימת התופעה של סירוב לקבל תפקידי ניהול אתגריים. משפחות בגיל הביניים כעת בעמדת המתנה, הם יחליטו על המשך דרכם לפי החלטה שתתקבל בסוף התהליך. יש לעשות את כל הניתן כדי שהגיל הממוצע בלביא יהיה צעיר יותר.
- בשלב הראשון אנחנו צריכים לברר מה אנחנו רוצים ונכון לנו. רק לאחר מכן לבחון ולהעריך מה יגביר את הקליטה של צעירים ובהתאם לפי הצורך להתפשר. אנחנו עדים בשנים האחרונות לשיפור מרשים בניהול הקיבוץ ובמקצועיות של בעלי תפקידים. מצד שני לדעתי נוצר ניכור בין החברים מהשורה למוסדות. חשוב מכל הבחינות לשתף בעשיה את החברים, בעיקר "גמלאים", שאינם במעגלי הביצוע וקבלת החלטות.
- צריכים לשמוע את קולם של הצעירים שלא נוכחים כאן. אם לא נקלוט משפחות צעירות נשאר עם אוכלוסייה מבוגרת שלא תוכל להוביל ולקיים את המשק והקיבוץ. גם "הצעירים" שנמצאים בלביא לא יישארו. אין לי התנגדות לשיתופיות אבל "זה לא עובד" יותר.

- יצאתי לנח"ל ובאתי ללביא בגלל האידאליים של השיתוף שמאד קסמו לי. ברבות השנים התאכזבתי מהמימוש של הדברים במציאות.
- הקיבוץ הוא לא הדרך היחידה לחיי קהילה עם סולידריות גבוהה ששומרת על ערכי עזרה הדדית וערבות הדדית. בישובים קהילתיים דתיים רבים זה מתקיים, בהתנדבות, לצד רמת חופש אישי גבוהה והתפרנסות אינדיבידואלית.
- כשעברתי ללביא בתוך זמן קצר זכיתי לתיגמולים מפרגנים ומחזקים לעבודה שלי במלון ובתרבות. בהשוואה לישוב קהילתי בקיבוץ שיתופי הנתינה, העזרה ההדדית וחיי הצוותא הם מובנים ומחויבים. זה דומה לכלל ההלכתי "גדול המצווה ועושה משאינו מצווה ועושה". יש מקום לשינויים, אך עלינו להיזהר שלא לשבור את החוזק החברתי שלנו למשל לא לוותר על חדר האוכל. אסור לוותר (בנוסף לחדר אוכל) על: תרבות, בריאות וחינוך.
- הילדים שלנו שאהבו את המקום עזבו בגלל הרצון לא להיות תלויים בוועדות, כללים ונוהליים. לא מסיבות כלכליות של תגמול חומרי. צריך להגדיל את החופש.
- בשונה ממה שעירית תיארה מניסיון אישי בשנים האחרונות לא מעריכים ואף בולמים כאן עשייה מושקעת בהתנדבות.
- צריך לדבר על התהלך באופן חופשי מבלי להיות כבולים לשאלות שהוכנו מראש. יש תחושה שאנחנו מצויים בתהליך שסופו ידוע מראש. אני מבין ששיתוף מחייב שותפים, אם אין עם מי ללכת אני לא יכול לממש את השותפות שאני רוצה בה. בכל המפגשים עסקו בדמוגרפיה וכלכלה והובעו דעות פסקניות שהמצב קטסטרופלי, עד כה לא ראיתי נתונים שמעידים על זה. אני מרגיש שחיתי כאן שנים רבות בחברה שיתופית טובה. הרעיון הוא טוב למרות שיש בעיות. שנת הקורונה הוכיחה את החוזק של הקהילה השיתופית שלנו. יש בלביא אנשים ברמה אנושית גבוהה מאד. הקיבוץ השיתופי הוא קהילה מיוחדת ונדירה, בשונה מקיבוץ מתחדש שקהילות כדוגמתו נפוצות ותמיד היו.
- אנחנו בגיל שמחייב אותנו לדעת למה הולכים, אקבל בהשלמה כל החלטה קהילתית אבל לפי זה נצטרך לקבל החלטות אישיות.
- לא ניתן להמשיך את הקיבוץ ללא צעירים. אסור לנו להישאר בבועה של המצב הקיים. יש להבטיח פנסייה סבירה למבוגרים וחופש לצעירים. עם זאת חשוב לשמור על חברות טובה, על עזרה הדדית וכד'. אנחנו כבר באיחור לשינויים המתבקשים. המצב שלנו דומה למצב של קיבוץ סעד לפני 30 שנה. בסעד היום הקהילה משגשגת.
- אני רוצה שהילדים שלנו ושל שכנינו יחיו כאן. צריך להקריב על חלק מהשיתופיות לטובת המשכיות. גם במסלול קליטה מבחץ מעט מאד משפחות נשארו בלביא לאורך השנים.
- יש סיבות רבות, חוץ מאורח חיים שיתופי, לכך שאין אצלינו קליטה נרחבת.
- אני מתרשמת מאד מהרמה האידיאליסטית הגבוהה של היושבים כאן. אולם, במציאות הילדים שלי נחשפו, לדבריהם, לכל מיני עוולות ולכן לא מוכנים להישאר כאן גם אם החלופה היא חיי עוני מרוד.
- הפריע לי מאד שהייתי צריכה לבקש תמיכה מההורים שלי כי מאד לא רציתי שידונו בבקשות שלי באיזו ועדה של הקיבוץ.
- כשמדברים על נפגעי החלטות צריך לדעת שאצלנו בעבר ועדיין היום דואגים ומשקיעים, ללא פרסום, משאבים וזמן רב בוועדות בכדי לסייע לחברים שנקלעו למצוקות שונות. בתחום החברה והערבות ההדדית העשייה

שלנו נרחבת ומעמיקה לעין ערוך יותר ממה שמתקיים בישובים קהילתיים. במעבר לקיבוץ מתחדש יש חשש לפגיעה בחברים ותיקים, לפני גיל פרישה לגמלאות, שהשקיעו לאורך שנים את אונם וזמנם בקבוץ בתפקידים חשובים, בוועדות, בהתנדבויות שונות וכו' ולאחר השינוי ימצאו את עצמם ברף נמוך של השתכרות.

- מסכים עם ההערות הערכיות האחרונות. בכל מצב צריך לשמור על המעורבות הקיימת של הקהילה במענה לצרכים האנושיים הבסיסיים של החברים.
- כשבאתי הנה ממושב שיתופי דבקתי בעקרונות של שותפות מוגבלת. עם הזמן ראיתי עד כמה הקיבוץ השיתופי בדגם של לביא הוא דרך חיים נכונה. בקיבוצים מתחדשים יש הרבה מאד נפגעי שינויים שעליהם אנחנו לא שומעים. צריך לדאוג שדברים כאלו לא יקרו אצלנו. ככל שיהיו שינויים חשוב מאד שנדע לשמור על החוץ האנושי שלנו.
- יש לי ילדים שהם על סף קבלת החלטות עצמאיות על המשך דרך חייהם. שואלת את הוותיקים יותר איך אתם עברתם את התהליך של עזיבת הילדים את הקיבוץ?
- התופעה שילדים שעוזבים את סביבת הוריהם נפוצה מאד. זה קורה גם בהרבה מושבים. אני הולך עם האמת שלי. גם אם הילדים שלי בוחרים בדרך אחרת אני לא אשנה את דרכי.
- קיימת בעיית חוסר היכולת כהורים לתמוך בילדים שעוזבים את הבית, כפי שמקובל ואפשרי בדרך כלל בעולם שמחוץ לקיבוץ השיתופי.
- למרות הקשיים הכלכליים, קיבוץ לביא תמיד אפשר ודחף את הבוגרים שלנו לצאת ללימודים. בזה נתן להם נקודת התחלה טובה למציאת עבודה מתאימה ולקיום עצמאי.
- לשאלה של ניר בסיום על אלו שירותים שיתופיים יש לשמר עם השינויים, ככל שיהיו, ניתנה תשובה כללית: תרבות, חינוך, בריאות ורווחה.

- באופן כללי לגבי שלושת הנושאים – אורח חיים שיתופי, אחריות אישית וערבות הדדית – אלה נושאים ששלובים אחד בשני, תלויים אחד בשני ולא ניתן להפריד את השיח עליהם. למשל אם שואלים אותי אם לקיבוץ ראוי שתהיה סמכות להחליט מי ילמד תואר שני ומי לא, זה תלוי אם הוא מממן את זה או לא.

אורח חיים שיתופי

- תחומי החינוך, הבריאות והתרבות חייבים להמשיך להיות מסובסדים ברמה גבוהה על מנת לשמר את הייחוד של לביא שמתאפיין בדאגה לזולת וחשיבה על הציבור.
- אפילו בבריאות ובחינוך יש תחומים שכדאי וראוי להפריט, למשל רפואה משלימה או חוגים. הדבר ניתן לביצוע מבלי לפגוע בערבות ההדדית. מה שנרוויח מהפרטות ספציפיות וחכמות כאלה הוא שנפתח חשיבה ואחריות בקרב הפרטים בציבור – אנשים ילמדו לחשוב ולבחון מה נצרך ומה לא, מה חשוב יותר ומה חשוב פחות.
- קהילה שבה אנשים אחראים בעצמם על סדר העדיפויות שלהם, היא קהילה מפותחת יותר וחושבת יותר.
- בתחום הבריאות קורות לפעמים קטסטרופות, פתאום אדם חייב בדחיפות לשלם עבור טיפול יקר – מציל חיים או חשוב ברמה מסוימת. בהזדמנויות כאלה ראוי שהקיבוץ יגבה את החבר ויקצה לכך משאבים.
- למרות שאני בעד שכר דיפרנציאלי, מפחידה אותי התופעה שאנשים חושבים בעיקר על מה יהיה לי ומה אוכל להרוויח, במקום לחשוב על הקיבוץ ועל הכלל. אני פוחדת ממצב של חברים עשירים וקיבוץ עני, קיבוץ שלא יוכל לתמוך בחבר שיזדקק לכך.
- הקיבוץ אף פעם לא היה שוויוני וגם לא יהיה שוויוני. עם זאת, כן צריך לשמור שלא יהיו פערים גדולים מדי בין חברים.
- צריך לתת לקיבוץ להתערב כמה שפחות בחיי היומיום. מכל ההפרטות שנעשו כאן אנשים מרוצים, כולל החדשות יחסית של חשמל ואוכל. החברים גם חוסכים כסף וגם חיים לא רע.
- מוסד החדר אוכל חשוב מאד חברתית, אבל אין סיבה שלא יתקיים גם כשהוא מופרט לחלוטין. עם ניהול נכון הוא עשוי להצליח.
- השיתופיות לא מתאימה לימינו אנו. אף אחד לא היה רוצה לחזור אחורה בשום תחום בו ביצענו הפרטות ושינויים.
- ככל שנמעט בשירותים שמחולקים ונרבה במשאבים שנתונים בידי החבר, כך נוכל לחיות טוב יותר, משום שלחבר יש את מירב היכולת לתעדף בעצמו מה חשוב לו ולפעול בהתאם. זה גם יעיל יותר וגם הגון יותר.
- השיטה השיתופית גורמת לאנשים להתנהל על מי מנוחות ולחשוב שהם בסדר. הם באמת לא אשמים, כי השיטה לא נותנת להם להבין את הקשר שבין רמת ההתפרנסות – שהיא היום יחסית נמוכה בלביא – לבין רמת החיים – שהיא גבוהה בהרבה ממה שאנחנו יכולים לאפשר לעצמנו.

אחריות אישית

- במצב שנוצר בקיבוץ היום, למעשה מתקיים הסיוט של קיבוץ עני וחברים עשירים. המצב הכלכלי קשה מאד – קשיי התפרנסות כלליים שמתמשכים לאורך שנים, במיוחד כעת לאחר שנת קורונה והקשיים במלון. למרות כל זאת, אנחנו החברים בכלל לא מרגישים את זה על בשרנו. ממשיכים את השגרה שלנו ואת רמת החיים שלנו כאילו כלום לא השתנה.
- צריך לעשות שינוי במנגנון היחס בין תרומה לתמורה בשביל לעודד אנשים להתפרנס וכדי למשוך קליטה איכותית של בנים ושל אנשים חדשים.
- היום הקהילה לא מתפרנסת בעצמה. זה גרוע חינוכית וזה פוגע בסיפוק של החברים מעיסוקיהם היומיומיים. אבל הכי גרוע שזה פשוט לא מחזיק מים, אנחנו לא נשרוד אם נמשיך ככה.
- אני בעד שכר דיפרנציאלי מכיוון שאז יש מינימום עיסוק בתקציבים וכללים.
- אם הצריכה שלך מבוססת על הכנסה אמיתית ולא על תקציבים, המוטיבציה להתקדם בעבודה ולשפר את רמת החיים תגדל פלאים. ככל שנעביר לחברים יותר אחריות בתחום הפרנסה, נתרומם.
- אסור להשתית את רמת החיים שלנו על זלילת הרווחים מהעסק. אנחנו חיים ברמה הרבה יותר גבוהה מיכולת ההתפרנסות שלנו וצריך שהבסיס של רמת החיים יושתת על הפרנסה העצמית.
- אם נשנה את השיטה ונחיה על פי המשכורות שלנו, הקליטה תגדל – גם של אנשים חדשים וגם של בני המקום.
- הדרך היחידה לקיים אורח חיים שיתופי היא להחזיק משמעת עצמית מספיק חזקה של כל חבר וחבר להיות מחויב לשגשוג הקיבוץ, להתקדם, להתפתח ולתרום לכלל.
- הצעירים של היום רוצים לחיות במקום בו הם אחראים למעשיהם ולתנאיהם.
- בלביא הגענו למצב בו כדי לשמור על אורח החיים השיתופי, אנחנו פוגעים בערך ובחשיבות של האחריות האישית. אם רוצים שאדם יוכל לפתח כשרונות אישיים ומשפחתיים, חייבים לשנות את השיטה.
- יש בלביא בעיה של אכיפה. גם כשקובעים כללים ונותנים כלים להתמודד עם אי עמידה בחובות, לא נוקטים בהם.
- צריך להיות קשר מלא וישיר בין תרומה לתמורה. אי אפשר לקבוע למשל שעבודה תמשיך להתנהל בשיטה הנוכחית של הכנסת מלוא המשכורת לקיבוץ ואילו תורנויות או גיוסים יהיו בתמורה לכסף שנכנס לכיס החבר. אם יהיה פה סלמי זה ייצור אנומליות, חברים ישקיעו אולי פחות בעבודה וירוצו לעשות הרבה יותר גיוסים.
- הדרך היחידה לתמרץ אנשים להתפתח ולהתקדם היא תמורה כספית, לפחות במקרה של רוב האוכלוסייה.

ערבות הדדית

- אי אפשר לעשות הפרטה או שינוי עמוק מבלי להעניק בטחון כלכלי ובריאותי לאוכלוסייה, בעיקר המבוגרת או החלשה. אנחנו חייבים לעשות שינוי באורח החיים תוך כדי ביסוס של מנגנוני ערבות הדדית, גם כי זה ראוי, אבל גם כי אחרת זה לא יעבור.
- החברים צריכים להיות ערבים זה לזה, יותר מאשר הקיבוץ צריך להיות ערב לחבריו.
- תמיד יישאר אלמנט של ערבות הדדית בקיבוץ, אני לא חושש שזה ייעלם. צריך לחשוב טוב טוב באילו נושאים ראוי להשקיע ולשמר את הערבות ההדדית. אני מניח שבריאות, חינוך ותרבות זה חשוב אבל צריך בתוך כל אחד מהתחומים האלה להחליט מה ראוי לסבסוד ומה לא.
- היום בקיבוץ יש לנו המון ערכים מוספים שהם מעבר להתפרנסות ומבטאים ערבות הדדית – התנדבויות בחתונות, ישיבה בוועדות וכדומה. אני חוששת שכשאנחנו עוברים לדבר על התפרנסות וכסף אנחנו מזניחים

את הדברים היפים האלה. אני חוששת שאם כל אחד יהיה במירוץ אחרי השקל, לא יהיה לנו פנאי וממילא נפחית בחשיבות של הדברים שמעבר.

- אני חושבת שצריך להגיע לשלב בו אדם אחראי לפרנסתו, אבל מפחדת שאנשים לא ירצו לשלם מסים פרוגרסיביים כי לא יהיה אכפת להם מהזולת או מהכלל.
- אני מאמין בכל לבי שלרוב האנשים כאן חשובה הערבות ההדדית וגם במציאות של שכר דיפרנציאלי אנשים יקדישו מזמנם ומכספם לטובת הכלל ולטובת הזולת. גם ביישובים קהילתיים אנשים פועלים בהתנדבות. מה עוד שאם נשנה את אורחות חיינו הרבה מהמנגנונים שקיימים היום ודורשים פעילות וולונטרית כבר לא יהיו נחוצים.
- אין משמעות לעבודה ללא פרנסה. אם זאת, ערכים נוספים שהם מעבר להכנסה כלכלית – כמו עבודה בחינוך, התנדבויות למען הקהילה למיניהן – יכולות להיות מתומחרות על ידי הקהילה, אם היא תחליט שזה כדאי וראוי.
- בלביא פעם היתה גאוות יחידה והיו קשרים בין דוריים טובים מאד. אני מרגישה שבשנים האחרונות זה מתמוסס. אם נדע להחזיר את גאוות היחידה ונגרום לכך שיש פה קבוצה ולא אוסף של פרטים, גם הערבות ההדדית תהיה נוכחת ומשמעותית.
- אפשר ליצור מנגנון של מיסוי פרוגרסיבי שיבטא ערבות הדדית. צריך לדאוג שבכל מצב עדיין יהיה תמריץ לחבר להמשיך ולהתקדם. שלא תהיה נניח מדרגת מס של 90%, כי אז החבר לא יתאמץ להגיע לרמת השכר הזו.
- חייבים לדאוג שמי שמקבל עזרה מהקהילה הוא רק מי שבאמת זקוק לכך ועשה את כל המאמצים כדי שלא יזדקק. אינטרסים ראויים נוספים הם צרכי קהילה מסוימים. אני מוכן לתת הרבה מזמני ומרכושי לשם כך, אבל בתנאי שזה לדברים הראויים באמת.
- אם יהיו יותר הפרטות, הבחירה שלנו להשקיע בדברים מסוימים תהיה אמיתית עם כוונה גדולה יותר וכך בדברים שבאמת נראה אותם כחשובים, נתרום ברצון ממרצנו וממשאבינו.
- חייבים להשאיר את תחומי הסיעוד והרווחה כתחומים שהערבות ההדדית של כולנו מגבה אותם. אף אחד לא בוחר להגיע למצב בו הוא מזדקק לדברים האלה ואם אכן מישהו התגלגל למצב כזה, על הקהילה לערוב לו.
- גם פה השאלה החשובה היא איך לגרום לאנשים לשאוף ולהתפתח. כי רק אם אנשים יתפתחו, הם יוכלו לתמוך בערבות ההדדית שכה חשובה לקהילה.

מנחים: מזל, נתי

משתתפים: ליאור אוצטר, אדל שפר, טרודי ואריה רייס, שרית ורוני נוי, ימית ויוסי גולד, ליאת ואברהם פלנזר, חנה עמירם, יפעת ליכטנפלד, שמואל לנדאו, שרית ואליסף וינטר, נהורה אוברמן, תמי אורבאום, מיקי אלירז.

- נושאים שחשוב לשמר בידי הקהילה – בריאות הגוף, בריאות הנפש, חינוך.
- צריך להתקדם עם הפרטות ולתת עצמאות וחופש גדולים יותר לחברים אבל בלי לפרק. בריאות וחינוך חשובים, אך ייתכן שנכון לשמר מערכת חינוך שונה ממה שהיא היום. המניע המרכזי לשינוי הוא כדי שישארו פה צעירים, ולא דווקא כי זה נכון לנו.
- בעד שכר דיפרנציאלי. הוצאות הקהילה צריכות להצטמצם כדי שיהיה אפשרי להחזיק אותן. חשוב לשמר גם תרבות משותפת. צריך לחשוב על מה החבר משלם ואת מה החברה מסבסדת. בתחום כמו הבנייה נכון להגדיר רף מקסימלי כדי לשמר אורח חיים צנוע.
- הרעיון של צדק חברתי קשה ליישום, בוודאי כשלא כולם מקיימים את הערבות ההדדית. שינוי חשוב למען הגברת הקליטה. אפשר לייצר ערבות גם ללא שותפות כלכלית, ורצוי שכל משפחה תהיה אחראית לפרנסתה.
- חשוב לזכור שסטטוס עצמאות כלכלית אינו קליטה, ונכון לקלוט צעירים לשותפות מלאה.
- עצמאות כלכלית לא חשים בקליטה אלא כשוכרי דירות. חשוב להשאיר רק שירותים משותפים שמבצעים התייעלות אחרת הם יהיו נטל על החברים. כל עוד אין שינוי אורח החיים השיתופי מחייב את כולם, ומחייב אכיפה של ממלאי התפקידים.
- לא מאמינה בחיי שיתוף, הם מייצרים אי צדק ועוולות, בין השאר בשל קבלת החלטות על אדם אחר. הוכחת יכולת התפרנסות הכרחית בכל צורת יישוב. נכון לא להשאיר כלום בסבסוד, אבל קשה יהיה להגיע לשם בשלב אחד, ולכן ההדרגתיות מחייבת הגדרה של נושאים שבשלב ראשון יישארו בסבסוד. לבריאות וסיעוד יש ביטוחים חיצוניים ואין צורך בערבות הדדית.
- בעד המשך שיתופיות. הפרטות לא מפריעות אבל לא לעבור את קו השכר הדיפרנציאלי. חידוש הסכמות ומחוייבות גם במנעד השיתופי יחזק את הקהילה ויגביר גם קליטה. הרו המכריע מחוייב, ואי אפשר לקבל החלטות על בסיס מיעוט סורר. שיתופיות מייצרת הרבה בטחון ושמחה.
- ברור ששיתופיות לא מתאימה לרוב אוכלוסיית העולם, אך הנכס הקיים היום בלביא צריך להשתמר. הפרטות אפשריות אבל לא פירוק השיתופיות, ותוהו למה אנשים נשארים בלביא אם לא מתאימה להם השיתופיות. מגמת הקואופרציה מתחזקת בכל העולם.
- כל מי שרוצה לחיות פה זה לגיטימי גם אם אינו חפץ בהמשך השיתוף.
- לא שינוי השיטה ישפר קליטה, אלא שינוי האווירה והעין הטובה.
- הדבר שהכי פגע עד כה בשיתוף הוא פרויקט 120 בו חברים התבצרו בבתיהם, ולכן חשוב לשמר תרבות, חינוך משותף, חדר אוכל, מקומות שמייצרים מפגש וחוויות משותפות.
- חסרה היום תחושת הביחד בגלל הקורונה. נכון לשמר את חדר האוכל, החינוך הבלתי פורמאלי. גם אם יופרטו שירותים, חשוב שהם לא יתבטלו.
- העיסוק אחד בחיי האחר אינו בריא, ומאידך נכון לשמר ולחזק תרבות ומפגש כדי לחזק תחושות שייכות. לשמר פעילות החוצה ופרוייקטים ציוניים שיתנו ערך מוסף, ויתעלו אנרגיות למקומות הנכונים.

- חלק מהערבות ההדדית והאחריות האישית היא לעשות טוב חברתית. תלות בממלאי תפקידים אינה בריאה, אבל עדיפה שותפות על פני פירוק. שימור החינוך מחייב השקעה בגובה השכר לעובדי החינוך.
- ערבות הדדית תדרוש שותפות של מבוגרים בהחזקת מערכת חינוך איתנה, ושל צעירים בהחזקת מערכת סיעוד ראויה.
- חשובה תחושת הבית והמשפחה ללא קשר לאופן ההתקשרות הכלכלי.
- כדי להגיע להסכמות משותפות נדרשת גמישות משני הצדדים, ולא רק כיפוף של המעוניינים בשימור השיתוף ליותר מצידם.
- ערבות הדדית ביישוב קהילתי אינה דומה לערבות בקיבוץ, גם שיש מחירים בחיי הפרט בחיי שיתוף. חשוב לשמר פשטות ולכן נכון להגדיר גבולות גזרה בפערים או ברמת החיים. שיתופיות וקהילתיות הן בהחלט מוצר שהיום אנשים מחפשים, ולכן נכון וראוי לשמר אותו.
- "הקיבוץ משחית" ולכן ראוי לשנות כי אם נדרשת אכיפה זה אומר שכנראה אנשים כבר לא רוצים ולא מחוייבים. צריך לשמר שיתוף קהילתי ולא שיתוף כלכלי.
- כל מה שהוא חינוכי צריך להיות מופרט כדי למנוע בזבוז.
- הדבר היחיד שצריך לשמר הוא קרן קטסטרופות בריאותיות.

משתתפים: חביבה, מיכל י, נגה, זוהרית, בלהה, משה בן אור, הדר ו, לאה פ, צבי פ, יצחק פל, ארז ש, ג'וני, רוית

- הרבה דגמים לקיבוץ מתחדש, מה עם מיסי קהילה... מה עם פנסיונרים? חששות מהפנסיה מול התשלום לעובד זר...מה נשאר...מה זה אומר...מה עם רפואה, נפש, אם אני רוצה שהצעירים יישארו אני צריכה להיום עם ראש פתוח ולא להיום עם ראש בקיר. איזה מחיר משלמים...בהפרטת מזון ראיתי שזה לא כל כך נורא...אין לי מספיק כלים לבחור איזה קיבוץ שהיית רוצה...צריך לשנות, אין לנו ברירה...פחות רוצה החלטות ועדות לגבי החיים האישיים...רוצה שהחבר יהיה יותר עצמאי.
- אין לי עדיין דגם, צר לי על המהירות, אוהבת בגדול את הקיבוץ. אני במקום הכואב הזה. חשוב לי לשמר את הקהילתיות, את הערבות ההדדי, אנחנו בצומת כבר הרבה שנים.
- הוותיקים בעבר דאגו שהקיבוץ ידאג להם והיום מי ידאג לנו? שאלות שמעסיקות אותנו. במובן מסוים רוצה את הביטחון הזה, חשיבה בשבילי...
- אני מוכנה לוותר הרבה בשביל שבני משק יישארו, לא רוצה להתעסק בעניי קליטה האם קשור לכך שיש התכנות כלכלית...שלא יהיה 'אל תשליכינו לעת זקנה', מאמינה שאנשים יהיה להם את המוטיבציה...
- הייתי רוצה להישאר עם מה שיש. אבל מבין שצריך לעשות שינויי. לתת הזדמנות לילדים שלי... וחברה' צעירים רוצים מודל אחר...לעשות את המצב החדש מול החבר שחי במצב טוב והחברה מוצאת את הדרך הנכונה.
- היה לנו טוב שיחליטו להישאר כאן, חתנים שלי אומרים שהם מסודרים במקום אחר ולכן לא מגיעים ללביא. אני פחדתי מהפרטת מזון אבל היום אני נהנה ממש, רואים שזה לא נורא... אם עברנו את זה אז יהיה בסדר... וגם אנשים מיד עובדים בעבודת חוץ אם פעם חששנו, היום זה ברור... זה לא בעיה. אני לא בטוח שזאת הסיבה שלא באים לקיבוץ, אני חושש שזה לא הסיבה שהם לא באים בגלל שלא עושים שינויי. יכול להיות שנצטרך לעשות תושבות אבל לא השתכנעתי שזה מה שצריך, אבל פשוט צריך לעשות ולא לדבר...חייבים להמשיך את הקליטה בכל מקרה....צריך שיהיה צוות קליטה רציני.
- סנדלנו את עצמנו לגבי התהליך קליטה. מצפים מהם שיהיו סופר מן לגבי השתכרות. מפחיד אותנו לקבל אנשים שונים מאתנו...
- האם ערך זה ערך או פרקטיקה?
- מעצבן אותי אם אדם לא עובד ולכן אם נוריד את חובת העבודה אז נוכל לקבל חברים...
- בכל דבר יש טוב....
- היו עניינים שלא קבלו חברים בגלל נושא המשכורות....
- צריך לטפל בנושא של הקליטה...
- צריך לחשב את העלות של האנשים בקליטה...
- אנשים בפנסיה יכולים לעבוד כמה שבא להם? הצעירים דוחפים את זה
- אין לנו פריווילגיה לדון על הנושא, אין לנו קליטה כבר כמה שנים טובות, ולכן חייבים שינויי. אם נשאר ככה יהיה מושב זקנים. אנחנו נשארו 4 בכיתה וזה שיא. גם אם ייתנו לעבוד איפה שיירצו לא בטוחה שאנשים יבואו. גם מי שעובד בחוץ, לא רוצים עצמאות רק כלכלית רוצים עצמאות בכל דבר, יש חברים שמסתובבים עם שריטות מכל מיני ועדות, והילדים לא רוצים את הדרך חיים הזאת, כבר שנים ככה, מבינה שכולם מפחדים, אני גם אתגעגע להמון דברים, מקווה שיהיה שיתוף בחנוך ובתרבות, יהיו דברים שלא יישארו אותו דבר... האיטיות בתהליכים יש

מחירים, יש הרגשה תקיעות, אני רוצה שינוי כמה שיותר מהר. אני מקווה 2-3 שנים ואז נוכל להיות במקום אחר. אני רוצה קיבוץ מתחדש ואז נחשוב על מה ומה. אני אוהבת את מי שכאן, אבל צריך להחליט. וגם את הילדים שלי כאן.

- בלי שינויי הצעירים לא יגיעו לכן. לא ענין של חוקים של קליטה, רוצים משהו אחר. בלי שינוי משמעותי, הם לא יבואו. לגבי פנסיונים לגבי תוחלת החיים זה עוד ישתנה, החוקים ישתנו...
- איך עוזרים לחשוב עם פנסיונים אך לעזור להם למצוא עבודה ושעות נוספות... לשבת עם משפחות
- לחשוב על חברים שכבר לא צריך את העבודה שלה... ואנשים שלא בפנסיה, צריכים לעזור להם אבל לא האחריות...
- לא צריך להתבחבש יותר מדי, צריך להחליט. קיבוץ מתחדש באיזה פרמטרים היינו רוצים להשאיר. שיתוף בבריאות, בתרבות, בחנוך... קיבוץ מתחדש יעזור קליטה...
- אין לי בעיה במצב הקיים ואין לי בעיה בקיבוץ מתחדש... ההתארגנות היא פחות בעייתית... אני חושב שההזדהות בלביא ורמת האחריות לא מפסיק גבוהה בשביל להחזיק אותה... רמת המחויבות לא מספיק קיימת בשביל להחזיק רמת חיים כזאת... תחושה לא טובה... הנקלטים פחות מדאיגים אותי יותר מדאיג אותי החברים. תהליך הקיים בלביא לא טוב הוא לא בונה אלא קפוא ואף נסיגה, וחייבים לעבור למודל אחר. כמו המזון ותהליכים אחרים בעבר קבלו החלטות זה שנויות והנה זה מאחורינו ויש הסכמה ואף הסכמה וטוב להם... לעשות תהליך כמה שיותר מהר אבל לא לאבד את הקהילה... יש מרכיב קהילה שלא תמיד יודעים את הערך הזה... לא חושב שנכון לעצור את התהליך אבל בלי לקבוע מה המודל אלא משהו שמתאים ללביא. אלא האחריות על כולנו... יציאה לעבודת חוץ זה שינוי גדול מאוד שהשפיע על הרבה מאוד תהליכים.
- אוהבת את הקיבוץ הישן בעניין המשפחתי, אבל יש חששות, זה מאוד מלחיץ...נסתדר... מה עם החלשים... מה עם המבוגרים...
- ללא קליטה אי אפשר לערוך מסגרות חנוך...
- אנשים יתמודדו עם החובות שלהם ויגיעו לשקט ולשלווה...

משתתפים: אבישי ואפרת אשרי, סעדיה ואריאן פוקס, חנה וערן אוצטר, לרי וטובה ברק, יפעת ליכטנפלד, איציק אברבנאל, אוסנת רוזנצווייג, שרקה שטרן, רותי בולביק, שקד ששון, נורית פלג, שרה הראל, תמי בן-אור, אריאלה רבהון, רחל מעגן.

- ניתן לקיים חיים משותפים ללא שותפות מלאה, לא כל דבר שפרט עושה שייך לכלל. הצעירים שבעצמאות כלכלית שותפים איתנו בהרבה דברים וכולם נהנים מזה. צריך לדאוג שתהיה נתינה מספקת שתאפשר את קיום התחומים השיתופיים שייקבעו. לחלק גדול מחברי הקיבוץ כבר עכשיו יש מקורות כספיים שוטפים מחוץ לשותפות הקיבוצית.
- חזרתי ללביא בגלל החברה הטובה כאן שלא הייתה חומרנית. צריך לשמור על חיי היום – יום הקהילתיים. לשמור על צמצום פערים. תומכת בערך העבודה, פחות בערך הכספי שלה. לשמר את התרבות המשותפת, את חינוך ואת רווחת הוותיקים.
- ערכי שוויון הזדמנויות וצמצום פערים כבר לא קיימים אצלנו היום. יש לחברים בעיה של התפרנסות כי בקיבוץ אין הצע מספק של מקומות עבודה. אלו שניגשים לסידור עבודה / משאבי אנוש ולא מקבלים עבודה נשארים בבית. גם לילדים אין לאן לצאת לעבודה. במציאות של הפרטה (במובן של הקיבוץ המתחדש) היא תעדיף להקטין את הוצאות הקיום ולא להגדיל את ההכנסה בעבודה נוספת.
- יש בעיה של חינוך הילדים לעבודה הצעירים לא רוכשים הרגלי עבודה כמו במקומות אחרים, ובעבר פה.
- לא מנצלים את יכולות ההשתכרות במערכות שמחוץ לקיבוץ, בגלל זה יש כאלה שנשארים בבית כי לא מצאו עבודה בקיבוץ. צריך לנצל את מה שהמדינה מציעה ומאפשרת בתחום העבודה וגם בתמיכות וקצבאות לבעלי צרכים מיוחדים. ראוי שמיעו הזכויות יהיה באחריות החבר עם סיוע של הקיבוץ. הערבות ההדדית היא גם בהיבטים החברתיים ולא רק בתחום החומרי. צריך לדאוג לאלו שנפלטו מהעבודה בגיל צעיר יחסית, בלימודים, בהכשרה מקצועית וביעוץ תעסוקתי.
- חנכו אותנו שהקיבוץ הוא פסגת האידיאלים האנושיים. במציאות השיטה הקיבוצית אומצה בראשיתה בגלל כורח קיומי הישרדותי. הקיבוץ מוביל לבינוניות. מרגילים אותנו מגיל צעיר לקבל ולהעביר אחריות לקיבוץ. החובה והיוזמה למציאת מקום עבודה צריכה להיות של החבר בסיוע של הקהילה. הייתה לה תחושה של חוסר אונים כאשר הילדים עזבו כמעט בחוסר כל ולא הייתה לה יכולת לתמוך בהם כלכלית. עם המעבר לקיבוץ משתנה, אין מקום להשאיר את החינוך המשלים באחריות כלכלית של השותפות הקהילתית.
- לא יתכן שכל אחד יגביל את ההשתתפות שלו רק לנושאים שיש לו עניין בהם. אנחנו לא חברה עירונית.
- אני באתי לקיבוץ ולא לעיר יש לי הרגשה לא טובה עם השינויים שעוברים עלינו. הייתי שמח לחזור למה שהיה כאן בעבר לפני ההפרטות ושינויים אחרים שעברו עלינו. גם לחינוך ולהווי של עבודת הילדים בעבר בענפים החקלאיים
- מרגישה שהיום לרבים בינינו הכי חשוב הכסף. בעבר החשיבו יותר את המקום את הקהילה ואת היחד.
- השיח החברתי השתנה. הצעירים היום שונים ממה שאנחנו היינו בגילם.
- לצעירים יש ערכים שונים מערכי הקיבוץ, רובם עוזבים. המצב הדמוגרפי שלנו גרוע.
- אין לי עדין דעה על השינויים הרצויים, מעוניינת מאד לשמוע אחרים. מעריכה שיש צורך בשינוי וחשוב שנגיע בהקדם להכרעה. מאמינה שמה שיתקבל ע"י הרוב יהיה נכון וטוב.
- בעבר עבדנו "בלי חשבון". היום העבודה נמדדת בשעות. זה התאפשר אז במידה רבה כי מטלות רבות בתחום הטיפול בילדים נעשו בבתי הילדים. היום הטיפול האישי (מקלחות, ביגוד וכד') עברו לאחריות המשפחות ולהורים יש פחות זמן לעבודה. זו גם צורה של הפרטה.

- אני מרוצה ממקומות העבודה והתפקידים המשמעותיים שעברתי לאורך השנים בלביא. התעריף של העבודה הנוכחית שלי קרוב לשכר המינימום. אין לנו דרך להשלים הכנסה בכדי לממן את רמת החיים והשירותים שהינו רוצים לשמר.
- לחינוך יש ערך חברתי קהילתי מעבר להקשר ההורי.
- בשנת הקורונה המענה הקהילתי בלביא היה ברמה גבוהה מאוד, הרבה מעל מה שהיה בקהילות אחרות. זה קרה במידה רבה בגלל ובזכות המערכת החינוכית.
- גם ההשגחה והטיפול בוותיקים אצלנו היו ברמה גבוהה בהשוואה לקהילות אחרות.
- בתהליך שאנחנו עוברים וחווים נפגעה התחושה שאנחנו משפחה אחת. העיסוק בכסף הפך להיות מרכזי וזה מצער.
- "אֵלֵּי תֵּאמַר מַה הָיָה? שֶׁ הַיָּמִים הָרָאשׁוֹנִים הָיוּ טוֹבִים מֵאֵלֶּיָה כִּי לֹא מִחֲכַמָּה שֶׁ אֶלְתָּ עַל זֶה". אנחנו צריכים להפנות את המבט לעתיד, איך לביא תתראה בעוד 40 שנה. השיח פה הוא על חינוך ופנסיות, אני לא מצליח למצוא עבודה בלביא. כדוגמא לכך שכל אחד דואג לקבוצה שלו ציין את ההחלטה שהתקבלה לאחרונה בעניין חלוקת תקציב המזון. להבנתו בהצבעה בא לביטוי "הרוב הדורסני של הוותיקים". זה עלול להתרחש במהלכי השינויים הבאים
- כשחזרתי ללביא התנהלו כאן "מעגלי שיח" על הערכים האידיאולוגיים של הקהילה שמצאו חן בעיני. צורת החיים השיתופית אמנם מאוד יקרה, אבל ההפרטות לא הקטינו את הוצאות הקהילה, הכסף שנחסך עבר לחברים. בשל הקורונה לא נוכל להמשיך בעלויות של השיתופיות הנוכחית. צריך לקדם קבלת החלטות בפרט לגבי שיוך דירות, התהליכים גם לאחר ההחלטות ימשכו עוד הרבה זמן. עלינו לדאוג לכל שכבות האוכלוסייה בקהילה, לשים את הכל על השולחן בהגיונות תוך שמירה על ערבות הדדית.
- רבים שעזבו את הקיבוץ בעבר שואלים: יש לכם קהילה כל-כך טובה למה לכם לשנות משהו? אין להם תשובה כששואלים אותם למה הם לא חיים בקיבוץ. לאורך שנים מתרחשים שינויים משמעותיים גם מחוץ לקיבוץ. יש מקום לסבסוד מלא או חלקי גם לשירותים שניתנים לקבוצות מסוימות בקהילה כמו חינוך למשפחות עם ילדים, סיעוד למי שזקוק לכך וכד'. תקציב הנכדים שניתן בסכומים ניכרים מאוד למשפחות מרובות נכדים. לאחרים התקציב המשפחתי לחוץ מאוד. אין דרך לכסות את הגרעון בעבודה. (עבודה נוספת, שהמשק זקוק לה, מוגדרת רק כהתנדבות).
- השיח הערב הוא בעיקר הצגה של עמדות. צריך לרדת לפרטים ולהציף דברים קונקרטיים. מודאגת מהלך הרוח בנושא המזון שהביא להפרטת כל התקציב. חוששת שזו הייתה סימולציה למה שצפוי בתהליך הנוכחי. האווירה הכללית היא שיש להתכנס לשינוי, רוצה שזה יעשה במתינות.
- השיח כאן ובחוץ יוצר לחברים לא מעטים פחד מהצפוי ולכן הם נמנעים מלהתבטא ולציין מה נראה להם כנכון.
- מדגישה שוב את הצורך שחברי הקיבוץ יקבלו אחריות ושליטה על חייהם כולל על חינוך ילדיהם וכד'. כמרכזת ועדת השתלמות כמה קדנציות בעבר התקשיתי לשכנע רבים לצאת ללימודים ולקבל תואר אקדמי, הם לא ראו בזה צורך קיומי.
- צריך להתייחס לשירותים ופעולות קהילתיות משותפות בשתי רמות: שמירה עצם קיומם ושאלת המימון שלהם מהקהילה או מתשלום של החברים שנהנים מהם. לדעתו לגבי חלק מהשירותים, כמו חינוך ילדים, יש מקום לפחות לסבסוד חלקי. את העלות של הערבות ההדדית בתחומים חיוניים כמו בריאות וסיעוד לא ניתן לצפות במדויק מראש. חשוב להכין קרן (בפר או כרית ביטחון) כדי לשמור על הביטחון הסוציאלי של החברים בקהילה.

- הביטחון הסוציאלי חייב להמשך, מתייחס לאלו שעבדו כאן עשרות שנים ומצפים שהתעסוקה ורמת החיים שלהם תשמר.
- חשוב לי שחדר האוכל, הכל-בו והמכבסה יישארו.
- לצעירים אין צורך במכבסה ובכל-בו. מדגיש את חובת הקהילה להעסקת החברים, זה חלק מהערך המוסף של הקיבוץ לעומת ישובים קהילתיים
- גם בקיבוצים מתחדשים יש נכונות ורצון להקצות משאבים לאיכות חיים ציבורית משותפת. אנקדוטה על הנוי באיילת השחר שהתנוון בשנים שקדמו למעבר לקיבוץ מתחדש וכעבור כמה שנים בהחלטה קהילתית ההשקעות בנוי התחדשו והיום הוא משגשג לשביעות הרצון ולשמחת חברי הקיבוץ המתחדש.

מנחים: ענר ע, אחיה ע,

משתתפים: נגה ש, רותי ו, נאוה פ, ציפי ס, חיה ר, גילה ה, דבי ל, גיורא ג, דבורה ג, אייל ר, עידית ר, עדינה פ, אפרת פ, מיכה א, אריאל ר, מאירה ר, חרות ש, אמיתי א, עוז ר, בת שבע ר, עוד ק

- השיחה התנהלה בצורה חופשית כמעט בלי קשר לחלוקה לקטגוריות ונושאים

אורח חיים שיתופי

- אני בעד הפרטה מלאה ככל הניתן, לא חושב שזה בריא לעשות הפרטות קטנות שבסוף משאירות את החבר בלי יכולת להתגמש בתקציב. בריאות אני חושב שצריך להשאיר בצורה לא מופרטת – לתת לחברים את הבטחון.
- את החינוך ניתן להפריט. למעשה בשנים האחרונות אנחנו עושים את זה, רק לא מוסדר.
- יש הרבה חברים שאינם צעירים ובשבילם חשוב לשמור את הבריאות ברמת סבסוד גבוהה.
- צריך לשים לב שלא לתקוע לעצמנו גול עצמי כמו שקרה בקיבוצים אחרים – אחרי שהפריטו שירותים צצו מתחרים לשירותים בתוך הקיבוץ וכך עבדו בחוסר יעילות.
- שמענו על קיבוצים שהופרטו ולחברים לא היה כסף לאוכל ולתרופות.
- קיבוצים מסוג זה הפריטו את עצמם לפני הרבה שנים במצב של חוסר ברירה. היום עושים את הדברים חכם והוגן יותר. בהרבה קיבוצים שהופרטו המצב הכלכלי השתפר לאין ערוך בעקבות השינוי.
- יש ערך לשמר את החינוך כשיתופי, כדי שלכולם תהיה הזדמנות לחינוך ראוי ונמשך לשמור על הצביון של לביא כחברה עם ערך מוסף.
- מערכת החינוך הבלתי פורמאלי חייבת להישאר מסובסדת ברמה כלשהי, אחרת המשכורות שישלמו בה יהיו נמוכות וכל המערכת תיעלם.
- אני מצרה על הרצון לשינוי. הפרטת המזון היתה מהלך שאין ממנו דרך חזרה.
- אני מרגישה שהיום כל אחד מושך את השמיכה לצד שלו ויש מלחמה על אינטרסים צרים.
- המצב היום של הימצאות בין הכסאות הוא לא בריא. אני לא בעד שינוי אבל במצב שנוצר אולי כבר עדיף להשלים את המהלך וזהו.
- אנחנו היום בעת משבר, בעיקר בהשפעת הקורונה. זו לא עת לקבל החלטות גורליות על שינוי באורחות חיים.
- בחרנו להיקלט בקיבוץ שיתופי. יש תחושה שמישהו לוחץ על הגז כדי להאיץ תהליך בצורה לא טבעית.
- בשיטה השיתופית אנחנו מתפנים להשקיע במשפחה ובקהילה. אם נשנה אותה, נפסיד הרבה בתחום הזה.
- הקהילה בלביא הכניסה את הקיבוץ לחובות. אנחנו חיים הרבה מעבר למה שהפרנסה שלנו מסוגלת לממן. אם לא נשים לזה סוף, יעשו את זה בשבילנו בצורה פחות נעימה.
- הצעירים היום לא רוצים אורח חיים שיתופי ובגלל זה אנחנו לא קולטים.
- הערכים של פעם לא רלוונטיים להיום.
- במקומות שלא היתה קליטה לאורך שנים ועשו שינוי באורח החיים, אנשים היום עומדים בתור כדי להיקלט. אין סיבה שלא יהיה כך גם אצלנו.

- אנחנו מודעים מעל ל-10 שנים לבעיות הכלכליות והדמוגרפיות שלנו ולא עשינו כלום כדי לשנות את זה.

אחריות אישית

- צריך לעבור לשכר דיפרנציאלי, החברים צריכים ליהנות ממעשה ידיהם. השיטה בה החבר מתאמץ בשביל הקיבוץ לא מחזיקה מים.
- צריך לשנות דחוף את השיטה. החברים צריכים להיות אחראים לעצמם ולהתמודד עם החיים.
- צריך לבצע את השינוי כמה שיותר מהר. עם זאת חייבים לדאוג שהפנסיה תהיה מכובדת ובכלל לדאוג למבוגרים.
- השיתופיות מונעת מאתנו קליטה.
- ברגע שנפסיק להיות תלויים כלכלית אחד בשני נרכל פחות ונקנא פחות.
- אם נפריט הכל ונכניס שכר דיפרנציאלי נוכל גם לבנות שכונת בנים.
- יש הרבה אנשים שגם היום, בשיטה השיתופית, דורשים מעצמם ונותנים מעל ומעבר למרות שכל הפירות הולכים לקיבוץ.
- צריכה להיות הפרדה בין אנשים צעירים ששנותיהם הטובות עוד לפנייהם ויכולים להתפרנס בכבוד, לבין המבוגרים שנתנו פה את מיטב שנותיהם והיום כבר קשה להם להתפרנס.
- יש כאלה שבאים לקיבוץ כדי לרכוב על גב האחרים ולא מתאמצים מספיק כדי לפרנס.
- חברי קיבוץ מבוגרים לא מוכנים לשחרר ומסרסים צעירים מלתפוס אחריות ויוזמה.
- אני בעד שלכל חבר תהיה אחריות על המעשים שלו. לא רוצה להחליט במסגרת וועדה על חייו הפרטיים של חבר אחר.

ערבות הדדית

- החברים ימשיכו לתמוך אחד בשני גם אם נהיה מופרטים לחלוטין. מי שמתנדב היום ימשיך להתנדב ומי שלא מתנדב לא יתנדב אף פעם.
- ביישובים אחרים שאינם שיתופיים יש ערבות הדדית נהדרת, אין סיבה שזה לא יהיה גם כאן.
- חייבים לשמור על הוגנות גם אם בהמשך יהיו שינויים באורח החיים.
- לא נוכל לשמור על רמה גבוהה של ערבות הדדית אם נשנה את אורח החיים.
- אני רואה כחשוב את ערך הרב דוריות. היכולת שלי בשנים הטובות לפרנס אנשים מבוגרים נראית לי כדבר ראוי וכך אני רוצה שיהיה בעתיד כשאני אזדקק לכך.
- אנשים שיהיה להם קשה להסתדר כלכלית עם שינוי, נעזור להם עד שיתאוששו ויתחילו להסתדר.
- היום לא מסתכלים מספיק על הצרכים של הצעירים.
- הבעיה הגדולה היום בלביא היא חברתית. אין קשרים בינאישיים טובים.
- בקיבוצים אחרים מופרטים שאני מכירה, התרבות והערבות ההדדית חזקות בהרבה מאשר בלביא.

מנחים : גלעד ונתי

משתתפים: מרים אלדובי, אביה ליפניק, קרן וייס, מוטי אורנשטיין, בניהו שמבי, נועם קריסטל, שני קריסטל, מאיר רוזנברג, איתן ועקנין, דני פינק, שוקי שמבי, נחמיה פלג, צופיה שפר

- מסקרן אותי להבין מה הכלים שיעמדו מבחינת אכיפה אם יהיה שינוי. נראה לי שצריך לקשור זכויות בחובות. חושב ששיתופיות זו הדרך הנכונה, אבל צריך לוודא שמי שרוצה להיות שותף, יהיה אחראי ושותף גם בחובות. צריך או לחדש את ה"ברית" והמחוייבות, או לאכוף באופן יותר משמעותי.
- צריך שינוי ובלביא לוקח זמן הבשלה לתהליכים. צריך לשנות כי לפתוח את הקליטה במספרים גדולים. אחריות להתפרנסות צריכה להיות בידי החבר, שיבין שאם הוא לא עובד לא יהיה לו ממה לחיות. נכון להשאיר בידי הקהילה בריאות וחינוך לכולם, כדי להבטיח אותם בכל מצב.
- אני עדיין יושב על הגדר, אבל בטוח שאם כן ילכו לשינוי צריך לרדת לפרטים: אחריות על מערכות משותפות כמו ביוב, חלוקת חצרות בין שכנים, נוי, חלוקת רווחים לפי ותק, קרן קסטטרופות בריאותיות, להשאיר צי רכבים שייתן מענה, חניות, ירושה, רשת בטחון ועוד. מבין שגם אם יהיה שינוי יהיו אתגרים אחרים.
- עדיף להיות אחרי התהליך וכמה שיותר מהר. כמעט כל דבר שאפשר לעשות בקיבוץ שיתופי אפשר גם במתחדש. שינוי ידרוש יותר אקטיביות מהחבר, ורשתות בטחון, צדקה ורווחה, יכולות להמשיך להתקיים, והמודל הסקנדינבי נראה לי מצויין. ברור ששינוי ידרוש הסתגלות, אבל הפרטת המזון מוכיחה לי שאפשר. לא תהיה בעיה של ערבות הדדית, רק יותר אחריות בידי החבר. שינוי חשוב לשגשוג הדמוגרפי שלנו.
- לכל צורת חיים יש אתגרים משלה, אין לי בעיה עם שינוי ואין לי בעיה עם השיטה הקיימת. אדם שלא עובד צריך עזרה כי זה אומר שמשוהו אצלו לא בריא. לא חושב שזו סיבה לפירוק השיתופיות.
- הקורונה הקשתה לקחת חלק בתהליך ואני לא מגובשת. יש לי סימני שאלה, אבל אני יודעת שאני רוצה לחיות בלביא כדי להיות חלק מקהילה עם חיבור בין אנשים. הייתי שמחה לדעת שכולם שותפים שנותנים את המירב. נכון לשנות כדי לייצר מחוייבות מחודשת במקום שיתאים לנו על הרצף.
- קהילה חזקה דורשת מחוייבות של הפרטים לכלל, ולכן חשוב לייצר משהו חדש, או בשיטה הקיימת עם סנקציות משמעותיות, או בשיטה חדשה בה המחוייבות תהיה מעצם השיטה.
- שיתופיות היא כלי ולא מטרה, והמטרה החשובה היא ערכי שוויון, צדק, קהילה. השיתופיות איבדה את ההצדקה שלה בהקשרים אלה – יש מעורבות יתר של וועדות בתחומים שבהם צריך יותר חופש לחבר. אפילו בחינוך יש מה להפריט, כדי שיהיה ניתן לעסוק בחינוך ולא בכסף. השיתופיות נחלשת כי חברים לא ממשמעים את עצמם לתוכה. ראוי לשמר דאגה לחלש – ותיקים, ילדים, בריאות, חלקים מסויימים בחינוך.
- הגעתי לקיבוץ מתוך המקום השיתופי, ומלראות ילדים שגדלים לקחת אחריות. חושב שאם ירצו שינוי יש לרדת לפרטים שיבהירו את כל ההתניות עוד לפני הצבעה. חשוב להתקדם ולהחליט, ולייצר יציבות מתוך השקט שיווצר לכאן או לכאן. קליטה תיווצר מהגברת החשיפה לרעיונות הקיבוץ ולא דווקא באמצעות שינוי שיטה.
- שאלת מה יביא לפה יותר אנשים לא רלוונטית, כי קודם כל עלינו לדאוג שיהיה טוב למי שפה.

- קפצנו מהר מדי לתהליך מבלי להבין שנדרש לו זמן. אני רוצה שיתופיות אבל מבין שלמען המכנה המשותף יהיה צורך בשינוי מסויים. חשוב עמידה בהחלטות ואכיפה שלהן, התרחבות תופעה של אי עמידה בכללים היא בעיה.
- כבת לאמא מזדקנת מטרידה אותי שאלת הדאגה לאוכלוסיה זו, גם כלכלית, גם לצרכים הפיזיים, וגם חברתית בהפגת בדידות. שירות כמו חדר אוכל שמייצר מפגש הוא משמעותי. בתהליך יש גם לא מעט אנשים שפוזרים להצטייר כחלשים. צריך לדאוג למענה לקטסטרופות.
- אפשר לדאוג לבריאות מתוך רווחי תאגידים, אבל דווקא נסיון הפרטת המזון הראה שחברים מעדיפים את כיסם הפרטי על פני טובת הזולת או הכלל.
- צריך לחשב נכון את המודלים הכלכליים כשנכנסים לתהליך, וחברים צריכים להיות בטוחים מהתחלה ועד הסוף.
- התהליך עצמו נכון שיימשך בשיחות אינטימיות בקבוצות קטנות ולא באסיפות המוניות, כדי לאפשר לשמוע את כלל הקולות.
- נכון לשמר חינוך משותף, שהוא עצמו מחזק את הקהילתיות.
- שכר דיפרנציאלי עלול להביא לקונפליקטים רבים, ואם הולכים לכיוון הזה ההסדרה של המהלך חייבת להיות מפורטת ומדוייקת.
- סבב מהיר לסיום :

שכר דיפרנציאלי?	מה לשמר כליבה?	במה לשמר ערבות הדדית?
לא יודעת	בריאות, חינוך	רווחה, תרבות, ותיקים
כן תוך הגנה על החלש	בריאות, חלק מהחינוך, ותיקים	ילדים, בריאות ותיקים
לא	חינוך, בריאות, גמלצים שתרמו כל החיים	
לא	בריאות גוף ונפש, תרבות, ותיקים	רווחה, בנים ממשיכים
לא אבל בתנאי שיש אכיפה על עבודה	בריאות, חלק מהחינוך, ותיקים	תרבות, שמחות
כן	בריאות, חלק מהחינוך, תרבות	אירועים ושמחות
כן	חינוך, בריאות, גמלצים מעבר לרשת בטחון	
לא בטוח, כן לתגמול על תורנויות	חלק מהבריאות וחלק מהחינוך	
סימן שאלה – רואה יתרונות לכן וללא	בריאות, חלק מהחינוך	תרבות ורווחה
גם אם כן חשוב לשמר איזון ושוויון	ליבת הבריאות ולא הלוקסוס שבה	

משתתפים: מתן ומיכל רוטשילד, מירה שרון, חנה שפר, נהורה אוברמן, אלישבע אוברמן, אמיתי אוברמן, נעה אוברמן, דוד קרס, רחלי שרון, נגה שרון.

- הייתי שמחה אם היה נשמר הקיבוץ של פעם שהוא סוג של גן עדן, אבל מרגע שמדברים שינוי צריך לשנות עד הסוף, כי כבר התחלנו לפרק וממילא יהיה פיחות זוחל, ואז עדיף מלכתחילה לשנות עד הסוף. לשמר מסגרת שתיתן בטחון במקרה של קטסטרופה רפואית. לא בטוח שאפילו תרבות כדאי לשמר, כי אפילו היא לא מתאימה לכולם, אז מי שרוצה שישלם על מה שמתאים לו.
- אם בעבר פחדנו משינויים, הפרטת המזון הראתה לנו שהשד לא נורא ואפשר להסתדר וגם טוב. צריך לשנות כמה שיותר מהר, שכל ההכנסות מעבודה יעברו לחבר, לקחת בחשבון לדאוג לאלה שלא מסוגלים להתפרנס, ולייצר רשת בטחון בנושא הבריאותי. אולי נכון לשמר גם את התרבות, אבל מקום כמו חדר אוכל למשל אין צורך לשמר. חושבת שגובה הפנסיה היום בלביא לא ריאלי, וזה נושא שצריך להיות מוסדר בגובה אחר לפני שינוי (מינימום 6000 ₪).
- הביטוי "לפרק" לא נכון, אלא מדובר על בניה מחדש. המטרה העיקרית היא קליטה מוגברת, אבל גם שינוי בשביל עצמנו כמי שחיים פה. לא מתאימה שליטה של ממלאי תפקידים על חברים, ויש לייצר מצב בו יש יותר בחירה ועצמאות. לא מבטלים ערכים אלא מקיימים אותם אחרת. התפרנסות צריכה להמדת למשפחה, ושכל משפחה תחליט איך היא מתפרנסת, גם אם אחד מבני הזוג נשאר בבית.
- לא איכפת מה יקרה העיקר שיזוז, סומך על הצוות וניתן ללמוד מנסיונם של אחרים. רוצה קהילה עם יותר אחריות אישית, אבל דאגה שלנו כחברים וכקיבוץ למי שצריך עזרה באמת. המהלך מפחיד בעיקר לאוכלוסיה המבוגרת, ולזה חשוב לתת מענה.
- יש הבדל בין עובדי חוץ, לבין עובדי פנים ללא אופק תעסוקתי, העלולים לרדת משמעותית ברמת החיים. דוגמת טירת צבי מראה שכדאי לשנות כי זה מביא גם לעלייה ברמת החיים של החברים.
- פחות חשובה לי התוצאה ויותר הדרך, ושימור תחושת הבית במהלך התהליך ובסופו. חשוב שיהיה שיח מכבד ושיהיה אמון. זה נכון בכלל ובוודאי בתקופת שינוי, גם בין החברים וגם מול המוסדות.
- אשמח לשינוי וברור לי שאני במצב נוח בגלל שאני עובד בחוץ וצעיר, שומע את חששות האוכלוסיה המבוגרת שאין לה בטחונות. חשוב לשמור על הקהילה, התרבות, ומניסיון שאני מכיר בבית אלפא חשוב שהנטל לא יפול על אוכלוסיה אחת, אחרת בעלי ההכנסה הגבוהה "יברחו" מהקיבוץ.
- גם בקרב הצעירים יש חששות, בוודאי כשיש הרבה ילדים העלות של אחזקתם אינה זולה, ובשלב זה ההורים אינם בשיא הקריירה עדיין.
- חשוב להפחית חששות ופחדים, וככל שיהיו לחברים יותר נתונים יהיה קל יותר לקבל החלטות.

- חשוב לשמר בערבות ההדדית את נושא הבריאות, לא במותרות שלה אלא בליבה שלה. חשוב לשמר גם את החינוך הבלתי פורמאלי משותף, כי זה מהותי באתוס המשותף. גם תרבות חשובה ללכידות.
- בריאות וחינוך חשובים, תרבות פחות. חלופה של טלויזיה איכותית טובה לא פחות מפעילויות תרבות.
- השאלה לגבי נושאים שחשוב לשמר בסיטואציה הזו לא הגונה, כי צריך להבין מה תג המחיר שעומד מול כל שירות. בנוסף, יש למצוא מנגנוני סבסוד וצמצום הוצאות גם לשירותים שנחליט להשאיר.
- חייב להיות קשר בין הכנסה לבין מה שהמשפחה מקבלת, ולא הוגן שמי שמכניס הרבה יצטרך להפסיד הרבה מהכנסתו בשביל לממן אחרים. יש מגוון מנגנונים ונוסחאות שניתן לייצר כדי לעודד התפרנסות.
- הפרטה של החינוך רצויה כי אולי זה יגרום לריענון המערכת.
- תרבות חשובה מאד, בוודאי ככל שחדר האוכל יחסר למפגש בין חברים.
- גם חדר אוכל במינונים מסויימים יכול להישאר ולהוות מקום מפגש.
- ככל שתהיה יותר מעורבות בעשייה ובהכנסות, יהיה קל יותר לייצר הבנות ולהימנע ממיסי איזון.
- צריך שקודם כל אנשים ירצו להפגש, ואז לייצר את התשתית לחיבור ולסבסודים.
- גם מחוץ לקיבוץ משפחות צעירות יודעות להסתדר ולמרות חששות אפשר להסתדר.
- גודל בית בסוף הוא משהו שמוגדר ע"י רמ"י ולכן לא בטוח שצריך לקבל החלטות פנימיות ומגבלות שלנו כדי למנוע פערים שכאלו.
- מי שמרוויח הרבה עובד קשה בשביל זה והגיע להישגים ואין סיבה שלא יקבל את מלוא משכורתו בניכוי מיסים לא גבוהים בשל הכנסתו. גם במחיר של פערים בקהילה.
- קליטה מרובה גם משדרגת תשתיות, כי גם המועצה והמדינה משקיעות ביישוב שנמצא בצמיחה.
- כרגע בחרנו לא לעבור מעצמאות כלכלית לקליטה, ומה שאנחנו בעיקר מחפשים זו קהילה, שלא מודדים בה אנשים רק בגובה הכנסה. חשוב להשאיר כמה שיותר חופש לפרט, לראות שיש אופק של צמיחה ובניה. החינוך פה טוב, הכפרי והירוק הוא טוב, אבל נדרש שינוי.
- כצוות אורחות חיים חשוב לשמוע אולי את הפלח של עצמאות כלכלית בנפרד.

